

AKKERBOUW: VEEL BEDRIJVEN MET BETALINGSPROBLEMEN*Jakob Jager*

Voor het gemiddelde akkerbouwbedrijf wordt in boekjaar 2000/01 een gezinsinkomen uit bedrijf geraamd van 21.000 gulden per ondernemer (tabel 1). Dat is ongeveer 5.000 gulden minder dan in het voorgaande boekjaar en nog niet de helft van het vijfjaarsgemiddelde 1996/97 tot en met 2000/01. Het resultaat is min of meer vergelijkbaar met de zeer slechte jaren 1987/88 en 1992/93.

De prijzen van een aantal belangrijke akkerbouwgewassen bleven door de royale oogst onder druk staan. Voor pootaardappelen wordt een gemiddelde opbrengstprijs geraamd van 36 gulden per 100 kg en voor consumptieaardappelen van 14 gulden. Voor pootaardappelen was dit een daling van 10% ten opzichte van het voorgaande jaar en voor consumptieaardappelen een stijging van 9%. Over alle producten bezien, blijven de opbrengstprijzen circa 15% onder het niveau dat onder normale omstandigheden mag worden verwacht. Bovendien hebben de akkerbouwers te maken met een verdere prijsstijging van de kosten. Vooral energie (+25%), gewasbeschermingsmiddelen (+13%) en meststoffen (+20%) zijn duurder geworden. Het pootgoed is echter in prijs gedaald (-28%).

Tabel 1 *Bedrijfsresultaten (pb), inkomen en besparingen op akkerbouwbedrijven*

Boekjaar	Nederland	Grotere bedrijven				Kleinere bedrijven	
		totaal	Noord. klei- gebied	Centr. klei- gebied	Zuidwst. klei- gebied		Veen- kolo- niën
Opbrengst per 100 gld. kosten (pachtbasis)							
1996/97-2000/01	86	88	89	88	86	92	68
1998/99	99	101	104	107	100	94	73
1999/00	79	81	88	76	74	92	62
2000/01 (r)	77	80	78	76	78	91	62
Gezinsinkomen uit bedrijf (x 1.000 gld. per ondernemer)							
1996/97-2000/01	49,4	60,0	68,3	55,3	63,4	64,2	10,1
1998/99	89,4	106,5	131,4	124,5	103,6	66,3	15,7
1999/00	26,8	32,8	68,5	0,9	19,1	71,8	-0,6
2000/01 (r)	21,0	28,0	25,0	3,0	35,0	64,0	-1,0
Besparingen (x 1.000 gld. per bedrijf)							
1996/97-2000/01	-2,8	-2,1	9,1	-12,9	2,4	6,6	-6,3
1998/99	53,1	70,4	111,2	91,2	63,9	16,5	1,5
1999/00	-31,9	-39,7	-1,5	-79,2	-55,7	5,7	-20,4
2000/01 (r)	-37,0	-45,0	-45,0	-77,0	-38,0	3,0	-16,0

(r) = raming.

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Verschillen tussen gebieden

De ontsparringen zijn voor het tweede achtereenvolgende jaar fors. In totaliteit over beide jaren is een bedrag van gemiddeld bijna 70.000 gulden per bedrijf ontspaard. In het Centraal kleigebied is de ontsparring door de grote aanwezigheid van de vrijmarktproducten ruim twee keer zo groot. Akkerbouwers in de Veenkoloniën halen hun inkomen voor een belangrijk deel uit marktorderingsproducten, waardoor de resultaten door de jaren heen redelijk stabiel zijn. De grootste daling van het inkomen vond plaats in het Noordelijk kleigebied, onder invloed van de lagere geldopbrengsten van pootaardappelen. Per hectare waren deze 3.500 gulden lager. In het Zuidwestelijk kleigebied zijn de resultaten iets verbeterd, onder invloed van minder slechte prijzen voor consumptieaardappelen en zaaiuien. Het gemiddelde akkerbouwbedrijf heeft over de laatste vijf jaar geen besparingen kunnen realiseren.

Liquiditeitspositie

Omdat de akkerbouwbedrijven de laatste 2 jaar te maken hebben met slechte resultaten is voor individuele bedrijven in het Informatienet de betalingscapaciteit berekend over het boekjaar 2000/01. Veel bedrijven hadden per 1 mei 2000 een goede liquiditeitspositie. Dit was nog een appeltje voor de dorst van de besparingen in voorgaande jaren. Samen met de kasstroom zijn de aanwezige liquiditeiten bepalend voor de mate waarin aan betalingsverplichtingen naar financiers (rente en aflossing) kan worden voldaan. Gemiddeld over alle bedrijven is daarvoor ongeveer 185.000 gulden per bedrijf aanwezig. Uit de analyse op bedrijfsniveau blijkt dat er grote verschillen zijn tussen bedrijven. Eén op de vijf bedrijven heeft in 2000/01 onvoldoende capaciteit om alleen al aan alle renteverplichtingen te voldoen en één op de drie om zowel rente als aflossing te betalen. Ruim 10% komt zelfs meer dan 50.000 gulden te kort om aan alle verplichtingen te voldoen. Veel bedrijven zullen daarom aanvullend hebben moeten lenen om alle rekeningen te kunnen betalen. De grootste problemen doen zich voor in het Centraal en het Zuidwestelijk kleigebied, doordat hier veel consumptieaardappelen en zaaiuien worden geteeld.

Meer informatie:

PR 1-2001 *Landbouw-Economisch Bericht 2001*